

МІНІСТЕРСТВО
ВІДНОВЛЕННЯ
розвитку громад, територій
та інфраструктури України

ІНФОРМАЦІЙНА БРОШУРА

ОНОВЛЕНА ДЕРЖАВНА СТРАТЕГІЯ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ НА 2021-2027 РОКИ: КЛЮЧОВІ АСПЕКТИ

ЗМІСТ:

- 2** Загальна частина
- 4** Тенденції та основні проблеми соціально-економічного розвитку регіонів
- 8** Державна регіональна політика до 2027 року
- 10** Механізм реалізації
- 11** Система моніторингу та оцінки результативності реалізації

ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА

Для врахування впливу повномасштабної війни РФ проти України, євроінтеграційних зобов'язань України, а також інших тенденцій соціально-економічного розвитку була розроблена оновлена редакція Стратегії.

СТРАТЕГІЯ ВРАХОВУЄ:

Законодавство та документи державного планування, спрямовані на досягнення Цілей сталого розвитку України до 2030 року

Положення Плану України з реалізації пропозицій Європейської Комісії про створення Українського фонду (Ukraine Facility)

Положення Дорожньої карти реформування управління публічними інвестиціями

ТЕНДЕНЦІЇ ТА ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ

Реформи структур управління, які Україна розпочала у 2014 році, надали значний імпульс розвитку держави та її регіонів. Так, було розроблено

необхідну законодавчу базу, підвищено спроможність місцевого самоврядування, збільшено фінансування регіонального та місцевого розвитку.

Починаючи з 2022 року відбулася низка подій, які мали суттєвий вплив на соціально-економічний розвиток регіонів. Серед ключових з них слід виділити наступні:

1 Повномасштабна війна спричинила нові виклики та поглибила існуючі загрози соціально-економічного розвитку регіонів

2 Здобуття Україною статусу кандидата на вступ до ЄС ставить важливі завдання для втілення повноцінної євроінтеграції

З урахуванням цих та інших факторів **БУЛО ВИЗНАЧЕНО СІМ ВИКЛИКІВ ДЛЯ РОЗВИТКУ КРАЇНИ**, що потребують вирішення, у тому числі, в рамках державної регіональної політики:

1 Збройна агресія РФ, тимчасова окупація частини території України та втрата інституційної спроможності влади на місцевому рівні

Майже
3 800
населених
пунктів у

231
територіальній
громаді

11
областей Украї-
ни зазнали тим-
часової окупації

В окупованих територіальних громадах була зруйнована система управління, припинено надання адміністративних та публічних послуг. На окупованих територіях мали місце факти колабораціонізму, зокрема серед управлінців місцевого рівня. Одним із інструментів дестабілізації ситуації було проведення на окремих територіях псевдореферендумів.

Після деокупації територій постають такі ключові проблеми:

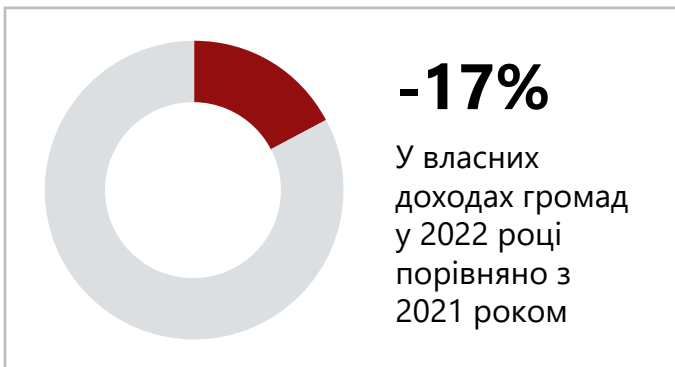
Руйнування інженерних мереж, соціальної інфраструктури, житлового фонду

Мінування територій, знищення дорожньої інфраструктури

Погіршення якості та доступності адміністративних та інших публічних послуг

В умовах війни громади зіштовхнулись із втратою майна, руйнацією інфраструктури, втратою економічного та експортного потенціалу, що зумовило значне збільшення кількості територій, які потребують державної підтримки.

Основні фактори зниження фінансової спроможності громад:

Безпека

Релокація підприємств та міграція населення

Вилучення земель з господарського обігу

Скорочення державної підтримки

Втрата логістичного потенціалу

Одними із наслідків війни стали інфраструктурні проблеми, пов'язані зі значними масштабами руйнувань, пошкодженнями інфраструктурних об'єктів, їх недостатністю на територіях, що прийняли значну кількість ВПО.

Повоєнне відновлення інфраструктури не може означати лише відбудову знищених та/або пошкоджених об'єктів, а повинно відбуватися ЗА ПРИНЦИПОМ «BUILD BACK BETTER» з використанням найкращих доступних технологій та практик.

ПОШКОДЖЕНО:

1,4 млн

житлових будинків*

3 282

закладів освіти**

663

закладів охорони здоров'я**

47%

об'єктів енергетичної інфраструктури*

25,4 тис км

автомобільних доріг*

863

пам'ятки культури**

150 тис га

природоохоронних територій**

2 862

об'єкти залізничної інфраструктури**

*Станом на 1 грудня 2023 року

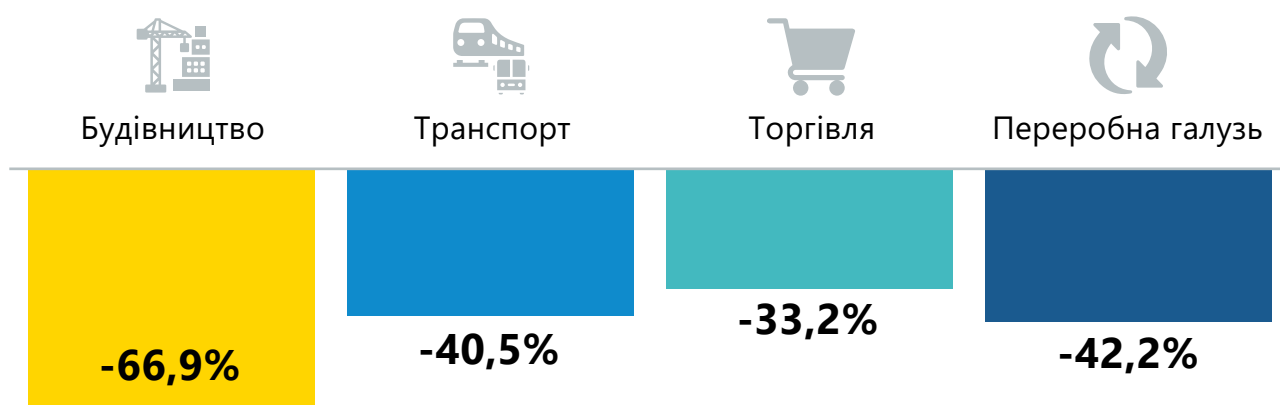
**Станом на 25 березня 2024 року

Повномасштабна збройна агресія рф спричинила скорочення економіки України за підсумками 2022 року **НА 28,8%** у порівнянні з 2021 роком. При цьому, падіння є регіонально диференційованим і визначається, в основному, безпековим чинником.

Війна зумовила деіндустріалізацію східних регіонів та структурні зміни економіки західних регіонів, ключовим фактором чого стала **РЕЛОКАЦІЯ ПОНАД 800 ПІДПРИЄМСТВ** у більш безпечні регіони.

НАЙБІЛЬШЕ ПАДІННЯ ВАЛОВОЇ ДОДАНОЇ ВАРТОСТІ ЗАЗНАЛИ:

► Істотних втрат також зазнав аграрний сектор, загальна сума збитків, завданих аграрному сектору держави, становила 8,7 млрд дол. США станом на 1 квітня 2023 року. Відновлення агросектору ускладнюється необхідністю розмінування.

► Внаслідок війни експортний потенціал прифронтових регіонів знизився, а частка експорту товарів і послуг у ВВП України (у фактичних цінах) у 2022 році **СКОРОТИЛАСЬ ДО 35,5%** (проти 40,7% у 2021 році). Найбільшого скорочення зазнав експорт продукції металургійної промисловості (-62,5%), хімічної промисловості (-54,3%) і мінеральних продуктів (-48,6%).

Згідно з прогнозами, в Україні посилюватиметься негативна динаміка щодо народжуваності, а триваюча збройна агресія рф неминуче спричинить зростання рівня смертності та скорочення тривалості життя.

За прогнозними розрахунками, вже у найближчі роки кількість ветеранів війни та сімей загиблих може досягти близько **10% НАСЕЛЕННЯ ДЕРЖАВИ**.

На початок червня 2023 року:

5,1 млн

отримали статус тимчасового захисту в країнах ЄС

1,5 млн

перебували у рф та Республіці Білорусь

4,9 млн

отримали офіційний статус ВПО

6 Зміна клімату та погіршення екологічної ситуації внаслідок бойових дій на території України

Бойові дії призвели до серйозного негативного впливу на довкілля, найбільш масштабними із яких є:

- ▶ поширення ландшафтних та лісових пожеж (183,2 тис. га лісів);
- ▶ забруднення **ВИБУХОНЕБЕЗПЕЧНИМИ ПРЕДМЕТАМИ** (обстеження потребує площа понад 174 тис км²);
- ▶ забруднення та руйнування ґрунтів, поверхневих водойм та водоносних

горизонтів; техногенні забруднення, руйнування мостів, дамб та берегової лінії.

Однією із найбільших катастроф став **ПІДРИВ ДАМБИ КАХОВСЬКОЇ ГЕС**, в результаті чого до річки Дніпро потрапило 150 т мастила, а в зоні затоплення опинилися понад 80 населених пунктів.

7 Неготовність системи управління регіональним розвитком до процедур та кращих практик ЄС

Важливим фактором успішних передвступних переговорів, ефективного використання коштів та подальшого вступу до ЄС є адміністративна спроможність на національному, регіональному та місцевому рівнях.

КЛЮЧОВІ ЗАВДАННЯ ТА ВИКЛИКИ ДЛЯ УКРАЇНИ В ЧАСТИНІ АДАПТАЦІЇ ДО ПРОЦЕДУР ТА КРАЩИХ ПРАКТИК ЄС:

Створення нормативно-правової бази для управління структурними фондами

Створення інструментів підготовки, управління, моніторингу та контролю програм та проєктів ЄС

Посилення ролі центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної регіональної політики

Запровадження багаторівневого управління та координації між суб'єктами, що беруть участь в управлінні коштами ЄС

Важливим є також формування спроможних структур та механізмів управління коштами ЄС на регіональному та місцевому рівні, що включає розбудову

спроможності до програмування, розвиток навичок у сфері організації конкурсних відборів, системи оцінки проєктів та їх моніторингу тощо.

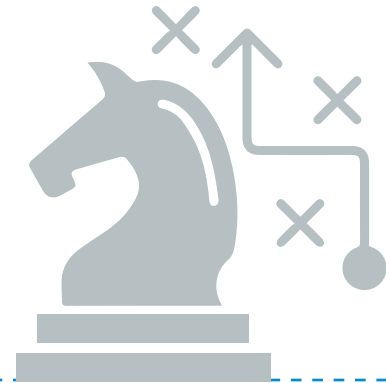

ДЕРЖАВНА РЕГІОНАЛЬНА ПОЛІТИКА ДО 2027 РОКУ

Стратегічна мета державної регіональної політики до 2027 року:

посилення соціально-гуманітарної, економічної, просторової згуртованості України, зростання рівня безпеки і добробуту її громадян шляхом відновлення інфраструктури та модернізації економіки за принципом «краще, ніж було», ефективного використання внутрішнього потенціалу територій, розвитку системи демократичного, децентралізованого та інклюзивного багаторівневого врядування.

ВИЗНАЧЕНА СТРАТЕГІЧНА МЕТА ДОСЯГАЄТЬСЯ ЧЕРЕЗ РЕАЛІЗАЦІЮ:

3 стратегічних цілей

7 оперативних цілей

163 завдань за 20 напрямками

СТРАТЕГІЯ ПЕРЕДБАЧАЄ ТАКІ СТРАТЕГІЧНІ ТА ОПЕРАТИВНІ ЦІЛІ:

Стратегічна ціль 1:

Формування згуртованої держави в соціальному, гуманітарному, економічному, екологічному, безпековому та просторовому вимірах

- 1 Забезпечення інтегрованого розвитку територій з урахуванням інтересів майбутніх поколінь
- 2 Задоволення потреби населення у якісних адміністративних і публічних послугах
- 3 Соціальний захист ветеранів війни та їх сімей, ВПО та інших вразливих груп

Стратегічна ціль 2:

Підвищення конкурентоспроможності регіонів

- 1 Інфраструктура, стійка до безпекових, соціальних та економічних викликів
- 2 Сильна, спроможна та конкурентоздатна регіональна економіка

Стратегічна ціль 3:

Розбудова ефективного багаторівневого врядування

- 1 Розвиток інституційної спроможності органів публічної влади з урахування практик ЄС
- 2 Розвиток різних форм співробітництва та управління публічними інвестиціями

ПРІОРИТЕТАМИ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ДО 2027 РОКУ Є:

- ▶ створення безпекових та соціально-економічних умов для повернення громадян України в регіони та територіальні громади
- ▶ розвиток багаторівневого врядування, наближення системи управління регіональним розвитком до процедур та кращих практик ЄС
- ▶ сприяння економічному розвитку регіонів через залучення інвестицій для реалізації інноваційних проєктів
- ▶ розвиток інституційної спроможності територіальних громад та регіонів у сферах стратегічного планування, проєктного менеджменту, цифровізації, антикорупції
- ▶ залучення громадян до прийняття рішень на державному, регіональному та місцевому рівні
- ▶ розвиток людського капіталу, відновлення підприємництва та зростання економіки на основі внутрішнього потенціалу територій
- ▶ розбудова партнерств, розвиток міжмуніципального, міжрегіонального та транскордонного співробітництва
- ▶ відновлення та розвиток інфраструктури на принципах прозорості, сталості, інклюзивності, енергоефективності, підзвітності, адаптації до зміни клімату, стійкості до безпекових загроз та економічної доцільності
- ▶ відновлення та розвиток системи надання соціальних послуг на регіональному та місцевому рівні
- ▶ відновлення балансу екосистем, постраждалих від збройної агресії

МЕХАНІЗМ РЕАЛІЗАЦІЇ

ОРГАНИ, ЩО ЗАБЕЗПЕЧУЮТЬ РЕАЛІЗАЦІЮ

- ▶ Міністерства, інші центральні органи виконавчої влади;
- ▶ Верховна Рада Автономної Республіки Крим, обласні, Київська та Севастопольська міські ради;
- ▶ Рада міністрів Автономної Республіки Крим, обласні, районні, Київська та Севастопольська міські державні (військові) адміністрації;
- ▶ Військові (військово-цивільні) адміністрації населених пунктів;
- ▶ Міські, селищні, сільські ради;
- ▶ Проекти міжнародної технічної допомоги, всеукраїнські асоціації органів місцевого самоврядування, громадські об'єднання, юридичні та фізичні особи (за згодою).

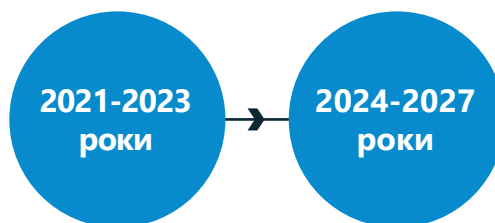
Реалізація Стратегії здійснюється **НА ОСНОВІ ПАРТНЕРСТВА, КООРДИНАЦІЇ ТА УЗГОДЖЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ** всіх заінтересованих органів.

ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ

- 1** Кошти державного бюджету України (зокрема, фонду регіонального розвитку), місцевих бюджетів;
- 2** Кошти, що надходять в рамках програм допомоги і грантів ЄС, урядів іноземних держав, міжнародних організацій, донорських установ;
- 3** Кошти з інших джерел, не заборонених законодавством (у тому числі, приватних інвесторів в межах інвестиційних проєктів із застосуванням механізму державно-приватного партнерства).

Обсяги фінансування завдань з реалізації Стратегії визначатимуться на основі пропозицій центральних органів виконавчої влади, що є державними замовниками відповідних державних програм, з урахуванням бюджетних призначень головних розпорядників бюджетних коштів за програмами, визначеними в державному бюджеті України на відповідний рік.

На кожному етапі передбачається розроблення та виконання плану заходів на відповідний період, програм і проєктів регіонального розвитку, в рамках яких будуть конкретизовані завдання кожної стратегічної цілі.

СИСТЕМА МОНІТОРИНГУ ТА ОЦІНКИ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ

Моніторинг реалізації Стратегії **здійснюється щороку** Мінінфраструктури відповідно до Порядку розроблення Державної стратегії регіонального розвитку України і плану заходів з її реалізації, а також проведення моніторингу реалізації зазначених Стратегії і плану заходів, затвердженого **постановою Кабінету Міністрів України (КМУ) від 04.08.2023 №817**.

**МОНІТОРИНГ
ЗДІЙСНЮЄТЬСЯ
ШЛЯХОМ:**

- ▶ відстеження, вимірювання та аналізу відхилення показників фактичних результатів від цільових (проміжних) значень індикаторів досягнення цілей, визначених Стратегією

**ОЦІНКА
РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ
ЗДІЙСНЮЄТЬСЯ
ШЛЯХОМ:**

- ▶ **внутрішнє оцінювання** реалізації Стратегії та виконання плану заходів проводиться за результатами виконання першого та другого етапів реалізації Стратегії шляхом оцінювання індикаторів досягнення визначених нею цілей, результативності, ефективності та впливу виконання Стратегії і плану заходів на розвиток регіонів, територіальних громад та функціональних типів територій;
- ▶ **зовнішнє оцінювання** реалізації державної регіональної політики проводиться незалежними організаціями (експертами) на запит Мінінфраструктури шляхом здійснення експертного аналізу наявних статистичних та адміністративних даних, моніторингових звітів, контрольних перевірок, експертно-аналітичних оцінок та додаткових обстежень (опитувань) тощо.

